

BODAJ (182) *pt*

bodaj (168), **bogdaj** (14); bogdaj *LubPs, PaprUp, WerKaz, PaprPan* (6), *ZawJeft*; bodaj : bogdaj *BielKron* (2 : 2), *Mącz* (2 : 1), *SkarJedn* (2 : 1).

o jasne, a pochylone.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI w. (jeden z tych samych przykładów) – XVIII w.

1. Występuje w wypowiedzeniach wyrażających życzenie, przekleństwo, zaklinanie się, pozdrowienie itp.: oby, niechby, żeby; at, ita *Mącz, Cn*; o tantum libeat, o utinam, sic, ut, utinam *Cn* (167) :

A. W zdaniach (132) : Boday rąku nyemyal yeſly mv tho ſcierpyſz, y na thąfch namową yeſth y ranyl *LibMal* 1544/88v; *RejJóz* B5v, N8v; *RejRozm* 403; *RejKup* d7; *RejWiz* 14v, 17v, 57v, 70v, 94; *RejZwierz* A6; iż miąftho kłatwy częſto mawiał/ boday mię thák myſzy ziądły. *BielKron* 342, 400v; bo co tidzień pirwey ſprowił/ To dziś Seym za pułroka boday fię odprawił. *KochSat* B3, C; Boday káždy rozumiał ty poważne ſłowá. *Prot* D; A ná morzu boday tám nikt dobry nie bywał. *RejZwierc* 243, 249; Wiem s tego nie nie będzie/ y boday nie było. *BielSpr* c2; *KochMon* 30; *HistHel* C2v; Bogday tácy Krolowie bywáli bráćifzku. *PaprPan* Dd4, Y4v; *KochPs* 50, 60 [2 r.], 156, 206; Boday był do nas niepoſtał Ten Kryſtus co dziś zmartwychwítał. *MWilkHist* E4; *NiemObr* 99; *KochFr* 34, 74, 105, 129; *KochDz* 108; *WisznTr* 11; Boday był w ten czás/ gdy do Spárty płynął/ Ten cudzołóznik ná morzu záginął *KochPieś* 19, 7, 14, 15, 22, 26; *KochSob* 67; *PudłFr* 31; *GrochKal* 14, 25; *GórnTroas* 73; *WitoſłLut* A2v; *CiekPotr* A3 [2 r.], 24.

Połączenia: »a bodaj« (17): *RejJóz* M3v; Každy fię s Czartem náwarzi Co przewas złe Piwo warzi Abo day naniem nie ítało Niewiem by wám wykyláło. *RejKup* t4, d6v; *RejWiz* 34, 77, 95, 127; *RejZwierz* 50, 63, 66v; *OrzRozm* L3v; *KochSat* B; *KochTr* 5; A boday ítokroć záwítał Pan Iezus co dziś zmartwychwítał. *MWilkHist* F2v; *KochPieś* 5; *KochSob* 59; iużeście vbogáćeni: oprocz nas kroluiećie á bodaieście krolowáli/ żebyſmy y my z wámi krolowáli. *WujNT* 1.Cor 4/8. Cf »bodaj się rodził«.

»a tak bogdaj«: Abowiem nye był w wſcyech ich [*bałwanow*] nigdy rozumny duch/ A ták bogday tácy byli kthorzy ye dzyálaýą *LubPs* dd4v.

»bodaj tedy«: Boday tedy Krolá náſzego głowá niebolála *OrzRozm* L3v.

»bodaj więc« (2): Dofycz będzieſ wſytkiego miał Boday wiecz jedno przechował *RejKup* cc7v, 16.

Frazy: »bodaj żył w biedzie«: bodaieś żył w biedzie. *CiekPotr* 75.

»bodaj Bog ubił, skarał«: Nie rzekł/ Boday cię Bog vbił ábo ſkarał: ále ſkarze cię Bog. *WujNT* 492.

»bodaj dyjabeł wziął« (2): czya dyabel boday wszyal *ZapMaz VIIW* 19/186v; *RejFig* Dd6v.

»bodaj powietrze porwało«: Klni fię: Bodáy nas powietrze porwało Námi miotáło. *KlonFlis* H3v.

»bodaj się (wiele, siła, wszystko, wszędzie) rodził(o), mnożył« (6): Y to ieſt ítan nie gorſzy á boday fię mnożył *RejWiz* 77; Bogday fię nam rodziło tákich ludzi wiele. *PaprPan* I2v, L3v, Ff3, P2v; *GrochKal* 22.

»bodaj się nie (u)rodził, pod słońcem nie stawił« (8): *RejKup* d6v; boday fię był nigdy nie vrodził *GliczKsiąż* F7v; *RejZwierz* 128v; boday fię chłopem nie rodził. *BielKron* 465; *KochMon* 20; *KochTr* 5, 12; *GrabowSet* A4v.

»bodaj szyję złamał«: bodaieś ízyię złamał [!] *CiekPotr* 75.

»bodaj usechł« (2): Boday wſechł/ iáko trawá W wierzchu muru twárdégo. *KochPs* 193, 43.

»bodaj wisiał, zahibł« (4): Ia com flyśiał tom krotko nápiśiał Ale ty cztąc nie mow boday wiśiał. *RejRozpr* A2; *RejWiz* 39v; *RejZwierc* 219v; *KlonWor* 41.

»bodaj [komu] wrzod złamał nogi«: Nato by niewazył drogy Boday mu wrzod zlamal nogy *RejKup* i5.

»bodaj zdechl«: Boday zdechl kto fię naprzód złotá rozmiłował *KochFr* 18.

»bodaj zdrow był« (8): *KromRozm I* P3; *BielKron* 64; *Mącz* 474a; Ale/ bodaysćie zdrowi vbior fwoy zmienili *Prot* A2; *SkarJedn* 235; *KochFr* 71; *PaxLiz* C3v, C4.

»bodaj (marnie, źle) zginął, poginał, przepadł« (10): kto terażniejszego Zamieszania przyczyną, ten z rozsądku twego Bodaj dziś marnie zginął *KochMon* 30, 34; *KochPs* 15, 17, 193; *KochSob* 67; *PaprUp* E2v; *CiekPotr* 70, 75 [2 r.].

»bodaj [kogo] zła śmierć nie minęła«: Boday zdraycę káždęgo zła śmierć nie minęła *KochPs* 81.

a. *W połączeniu z partykułą „by” (17)* : *RejRozm* 396; Bodayby oni do nas fluffnieyśey przyczyny nye myeli/ myeć nas zá odśiczyeńce. *KromRozm III* L4v; Lękl fie bárzyey młodzyeniec/ y rzecze do niego/ Bodaybych ia do śmierci nie znał páná twego. *RejWiz* 159; *MycPrz* II B2; bogdaybych był nigdy ná tey śtolicy w takim kościoła Bożego rozerwaniu nie śiedział *SkarJedn* 210; *ActReg* 156; Znam śprawy twoie/ iżeś nie ieśt ani źimny/ ani gorący. bodaybyś był źimny/ ábo gorący. *WujNT* Ap 3/15.

Połączenia: »a bodajby«: *PudłDydo* A3v cf »bodajby mię ziemia pożarła«.

»bodajby więc«: Będę tu owa godował/ Bodaybych więc do tegodnia niemiał [!]/ Y chodził łobie wáchaiąc *BierEz* Iv.

Frazy: »bodajbym skonał, zginął« (2): Bodaybych piérwéy ośtátne fkonáła/ Niźli nowiny takiéy doczekáła. *KochPieś* 19; *ZawJeft* 41.

»bodajbych nagle umarł«: Y bodaybych też nagle/ á zhánbą vmárła. *PudłDydo* A3v.

»bodajbych zdrow (był)« (3): Ita me dii bene ament, Y bogdáy bych tak zdrów był. *Mącz* 24b; *PudłFr* 31; Tákci ieśt/ bodaybym zdrow: á cóź czynić chcewá? *WyprPl* A4.

»bodajby mię ziemia pożarła«: A bodayby mię ziemiá tá pirwey pożarła *PudłDydo* A3v.

»bodajbych miała złe skonanie«: Ale bodajbych była miała złe skonanie *KochMon* 25.

»bodajbych was nie znał«: bodaybych was był nigdy nieznał *SkarŻyw* 183.

B. *W oznajmieniach (35)* : Boday thám drugi raz nie ieździć/ ani ná tych Seymiéch bywáć. *OrzQuin* B4; [bałwany] Gárdłem żadnego głófu dáć nie mogá. Boday tak y ci/ ktorzy ie dźiáłaią *KochPs* 174, 198; *KochFr* 25; Y brákiem známienitych śłow ieśt ozdobia [rozprawa komedyjej]; Boday tak náśz POTROYNY. *CiekPotr* 56.

Połączenia: »a bodaj«: połápay ptaźki pirwey kto ie wpráwiał/ A boday zábit ná mnie teraz ie zálawiał. *RejFig* Cc6v.

»ano bodaj«: Ano boday tak zdrowá by powoli było/ Iákoby fie y s płatkiem w tanku nie fkcóżyło. *RejWiz* 38v.

»o bodaj«: Spuści pánśtwá pod twoy śceptr/ wdźięczny / śłówny zdrowy/ O boday pozno w niebie twoiey godną cnoty Koronę gotowano/ *SzarzRyt* C3.

»bodaj tak«: *RejRozpr* G4v cf »bodaj psia mać«.

Frazy: »bodaj [komu] psia mać«: rzkomo poziewá. Ale boday mu [graczowi] ták pfiá máć Iákoć mu lie wten čás chce ípác *RejRozpr* G4v.

»bodaj zabit(o)« (25): *RejJóz* B, H4v; mowy niewftidliwie/ boday go zabyto tak dobrze vczyniwfzy Yako czy grzełfzã/ ktorzy ymięniem bożim poſwiatczaiã zle ísprawy *SeklKat* Fv, 13; *RejKup* i7; *RejWiz* 12v, 73v; Rzekł ieden/ wálzã miłość bárzo iada máło/ Nie mam co boday zábit/ bo nic nie zoftáło. *RejFig* Cc5v, Aa3v, Cc2v, Cc4, Cc6v, Cc8; *RejZwierz* 136v; Boday zábit nas ták chwalił. *OrzRozm* K4v; At, At tibi dii dignum factis exitium dent, Bodaycie nieſláchetnie zabito/ zá twoye vczinki złoſliwe. *Mącz* 18c; Boday zábit kto przeciwko temu/ vtopię Kórd w niem íwóy do iedlec. *OrzQuin* F2v; *GórnDworz* S6, Q5; Ale boday zábit y s tákã mitręgã *RejZwierz* 31v [*idem WerKaz* 300], 101; *WerKaz* 300; BOday go Boże zábit w to práwo wpráwował/ Ná coć inſzégó Pan Bóg Páná Rożná chował *PudlFr* 13; *KmitaSpit* A2v; *KlonFlis* H3v. Cf »a bodaj«.

»bodaj zdrow« (3): [Ksant] łágodnie go pozdrowił: [...] Ezop rzekł y ty boday zdrow *BierEz* B2v; *RejWiz* 38v; *SkarJedn* 238. Cf »ano bodaj«.

»bodaj złe dni«: BOdayci złe dni/ niechcełz mię miłowác *KochFrag* 23.

2. Wyraża przypuszczenie, prawdopodobieństwo, możliwość bliższą prawdy: kto wie, czy, może, chyba, raczej (14) :

Połączenia: »a bodaj« (2): Vczynić też to niemáło Aboday ze ftá nie było? *MWilkHist* C2v; *CiekPotr* 43.

»bodaj nie« (13): Philip potym kilka/ boday nye kilkonaſcye rázow onych commentarzow popráwiał *KromRozm I* f3v; *KromRozm III* E3v; Tákowąż gráciã ma/ á bodaj nie wietfzã/ białã nogã w ochędożnym trzewiku/ kiedy lie trefi/ iż iã s przygody vkaże białãgłowã/ nie s chęci *GórnDworz* G2v, O8; *MWilkHist* C2v; A náoftátek boday nie lepiej [!] zábić Szláchćicã/ niż go poimác podług wálzégó práwã *GórnRozm* Hv, D4v; *ActReg* 48; *GrabPospR* L3, Nv; Ducha ś. przã/ byđz nietylko Bogiem/ ále áni perſonã ábo rzeczą przez ſię będącã: ále tylko dárem Bożym/ á boday nie wiatrem. *PowodPr* 34, 49; *CiekPotr* 43. Cf »a bodaj«.

a. W połączeniu z partykułą „by” (1) :

Połączenie: »bodajby nie«: Zá czym boday by nie lepiej/ kiedy przyſpieie włos ſiwy/ [...] áby [człowiek] brał zãraz z łobã/y pámięć [...] roſkoſzy íwoich *GórnDworz* H6.

Cf **BODAJCI, BODAJZE**

ZZie